

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Visitastforedrag for menighetene i Bamble, Herre og Stathelle

20.-25. november 2018

Kjære menighet! Nåde være med dere, og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus

Forrige visitas i Bamble, Herre og Stathelle sokn var i 2006 med daværende biskop Olav Skjevesland. Mye har skjedd i kirken siden den gang.

På nasjonalt plan er kirken skilt fra staten. Den norske kirke er i dag en selvstendig folkekirke. I tillegg har vi gjennomført flere store reformer som f.eks. gudstjenestereformen og trosopplæringsreformen. To reformer som på ulike måter er synlige i måten vi driver menighetsarbeidet på. Rammene omkring prestatjenesten er også endret. Nye tjenesteordninger for prester og proster, bortfall av boplikten og innføring av nye arbeidstidsbestemmelser, er alle faktorer som spiller inn på prestenes arbeidshverdag. Dette kunne vi sagt mye om, men det er temaet for dette visitastforedraget.

Lokalt har det også skjedd mye siden forrige visitas. Blant annet har det vært en del utskiftninger i staben, både fellesrådsansatte og prester. Dyktige medarbeidere har sluttet, dyktige medarbeidere er rekruttert inn. Presteressursene i de tre soknene har økt ved at kapellanstillingen fra januar 2014 ble økt fra 50 til 100% stilling med 20% stilling lagt til Langesund sokn

Ikke minst har det skjedd mye når det gjelder tiltak og aktiviteter i menighetene. Noe av dette fikk jeg selv oppleve i løpet av de dagene jeg har fått være her. Dette kommer jeg til å si noe om i det videre.

Det har vært spennende å lese visitasmeldingen. Den gjenspeiler den store innsatsen som legges ned i de tre menighetene på så mange felt, av så mange forskjellige mennesker, frivillige og ansatte. Jeg vil gi ros for det ryddige og seriøse arbeidet dere har lagt ned i denne meldingen. Her er det mye nyttig lesing som gjenspeiler den aktivitet og innsatsvilje som finnes i Herre, Bamble og Stathelle

Jeg har gledet meg til visitasen. Visitastprogrammet gav forhåpninger om at jeg ville få se en bredde i menighetsarbeidet i de tre menighetene. Dagene sammen med dere har bekreftet nettopp dette. Det har blitt mange gode møter med mennesker, både ansatte og frivillige. Variasjonen har vært stor: flotte konserter, bedriftsbesøk, møte med det offentlig, aller viktigst: møter med mennesker i alle aldre til inspirasjonssamlinger med menighetene og rådene og de ansatte.

Målet har vært at visitasen ikke skal være en inspeksjon av menighetene, men en inspirasjon til videre innsats og arbeid. Biskopens tilsyn handler fremfor alt om å se, bekrefte, inspirere og utfordre til fornyet innsats.

FORBEREDELSE

En visitas er mer enn at biskopen besøker menigheten i løpet av en liten uke. I forkant av visitasen leverer sokneprestene sammen med kirkeverge og menighetsråd en visitasmelding. Den beskriver og vurderer det som har skjedd siden forrige visitas, og hvordan dere opplever at situasjonen i de menighetene er i dag. Jeg oppfordrer dere til å lese visitasmeldingen. Det er et offentlig dokument. Meldingen viser til diakoni-, trosopplærings- og diverse planer og refererer til årsrapporter og

strategier. Den forteller om samarbeid med kommune, skole og frivillige og om menighetens mange arbeidsgrener. Siden visitasen omfatter tre menigheter, har man under de ulike emneområdene på en oversiktlig måte beskrevet hva som skjer i Bamble sokn, Herre sokn og Stathelle sokn.

Før visitasen har rådgiverne ved bispedømmekontoret Geir Myre og Dag Arnulf Kvarstein sammen med kirkevergen, besøkt kirkene og kirkegårdene og levert en befaringsrapport. Kontorvisitas er også foretatt av prosten og sendt bispedømmekontoret.

Prost Bente Heibø Modalsli har vært prosjektleder for visitasen. Fra bispedømmekontoret har fungerende stiftsdirektør Bjarne Nordhagen vært med som sekretær.

Først litt om gjennomføringen av visitasen

MØTE MED STABENE

Jeg starter som regel visitasen med å treffe de ansatte, det var også tilfelle her. Vi møttes i Stathelle kirke. Her gikk vi gjennom programmet for visitasen.

Menighetene har dyktige medarbeidere. Det er staber med mye kompetanse og med et ønske om å tjene menighetene. Det er ansatte med mange ulike oppgaver og funksjoner. De skal sørge for at gravplassene er velstelte, at det er system på det administrative, at barn, konfirmanter og eldre har et tilbud i menigheten og at vi som kirke stadig når lenger ut. Alle funksjoner i staben er viktige. Vi skal takke dem, ta dem med i våre bønner og støtte dem i deres arbeid.

I tillegg til å møte stabene, har jeg i løpet av visitasen samtaler med den enkelte, ansatte og lederne av menighetsrådene. De som er vigslet, slik som prest og diakon, må ha en samtale med meg. Andre får tilbudet om en samtale.

MØTE MED KOMMUNEN.

Under en visitas møter jeg alltid kommunens ledelse. For meg er dette viktige og nyttige møter. Fra kommunen stilte ordfører, varaordfører, rådmann og kommunalsjefen for skole og barnehage. Sammen med meg var kirkevergen, representanter fra menighetsråd og fellelsråd, prost, prester og min sekretær.

Jeg er glad for den gode relasjonen mellom kirke og kommune i Bamble. Det er et godt og ryddig samarbeid. Selv om statskirken er avviklet, er det fremdeles de samme båndene til kommunen. Blant annet har kommunen det økonomiske ansvaret for kirkebyggene, prestekontoret og andre lovpålagte oppgaver som er ivaretatt av kirkelig fellelsråd.

Under forrige visitas ble det oppfordret til å ha jevnlig møter mellom kirkeverge og rådmann. Dette er blitt fulgt opp og har vært et viktig bidrag til den gode kommunikasjon og samarbeid som eksisterer mellom kirken og kommunen.

I møte med kommunen er naturlig nok alltid økonomi et tema. De kommunale bidragene er en svært viktig del av kirkens finansiering. Når kommuneøkonomien er trang, vil det naturlig også få følger for kirkens økonomi. Å ha ansvaret for å vedlikeholde de fire kirkene i Bamble kommune, er en utfordring både for kommunen og for kirken. Mange av kirkene i Norge, inkludert flere kirker i Bamble, er kulturskatter vi plikter å ta vare på. Det ble uttrykt et felles ønske og forventning om at det tas et større nasjonalt ansvar for slike kirker. Samtidig registrerer jeg med glede at det er gjort betydelige utbedringer og vedlikehold av alle kirkene i denne perioden.

I møtet nevnte jeg kontorforholdene for prestene og de andre ansatte. Det er behov for en oppgradering av standarden. Dette håper jeg man i samarbeid med kommunen kan finne en god løsning på.

På møtet var også «det livssynsnøytrale samfunnet» kontra «det livssynsåpne samfunn» et tema for samtalen. Jeg har stor tro på det livssynsåpne samfunn. Et samfunn der det er rikelig med rom for tro

og livssyn. Både religiøse og sekulære livssyn. Livssynene må være synlig i ord så vel som i symboler og handlinger.

I denne forbindelse kom vi inn på forholdet mellom skole og kirke. Frem til 1969 var skolens kristendomsundervisning en del av kirkens trosopplæring. Slik er det ikke lenger. Det er likevel fortsatt mange kontaktpunkter mellom kirke og skole, også i Bamble. Det vitner skolegudstjenestene og andre tiltak som f.eks. kirkesafari om.

I samtalen med kommunen belyste jeg tre sider av dette samarbeidet: 1. Deltagelse ved skolegudstjenester. 2. Kirkens mulighet til å være en ressurs for skolen slik at elevene kan nå kompetansemålene. 3. Hvordan kan kirken bidra i forbindelse med for eksempel, ulykker, kriser og sorgarbeid. I det livssynsåpne samfunn ønsker kirken fortsatt å være en aktiv og samfunnsbyggende aktør også overfor skolene.

Diakoni var et annet tema som ble berørt. Som kirke ønsker vi å se mennesker i alle aldersgrupper som på ulike måter trenger hjelp og støtte til livsmestring. Vi ønsker å være tilstede der folk trenger omsorg på ulike plan. Derfor uttrykte vi glede over at kommunen har gitt økonomisk støtte til diakonstilling. Vi tror det er vel anvendte penger. Målet er at kirkelige ansatte skal utløse frivillighet i lokalmiljøet slik at kirkens diakonale ansvar blir et fellesansvar for hele menigheten. Denne frivilligheten må ha som mål å minske det økende utenforskap som skjer i vårt samfunn.

ULIKE SAMLINGER/MØTEPLASSER

Et gammelt ordtak sier at maten er veien til en manns hjerte. Etter at jeg har vært her på visitas har jeg lyst til å omformulere dette ordtaket til; «Maten er veien inn til en menighets hjerte». Vi har fått veldig mye god mat i løpet av disse dagene, enten det var på Rafnes gård med Inovyn som vertskap, sammen med stab og frivillige i menighetshuset her, hos ordføreren, i prestegården og på felleskapskvelder.

Grunnen til at jeg nevner dette her, er ikke i første rekke de gode opplevelsene smaksløkene mine har hatt de siste dagene. Et godt måltid gjør noe med og mellom oss. Det er ikke tilfeldig at måltidsfellesskapet står sentralt i Bibelen. Jesus brukte ofte måltidsrammen til å være sammen med folk. For det skjer noe når vi samles rundt et bord. Vi opplever felleskap og kommer ofte litt nærmere hverandre. Et godt eksempel på det er de felleskapskveldene dere arrangerer i Bamble menighet. I vel 20 år har dere trofast vært samlet en gang i måneden der måltidet og maten har vært en fast ingrediens sammen med forkynnelse, bønn og sang. Slike tiltak er lim i en menighet, enten det kommer mange eller få til samlingene.

Lim i en menighet og lim i et lokalsamfunn er også det vi fikk være med på i Herre kirke på tirsdag. En fantastisk konsert der alle gode krefter i bygda stilte opp og gav oss en flott opplevelse. Variasjonen og bredden som denne kvelden gjenspeilte, er helt i tråd med hvordan jeg ønsker at menigheten skal fungere i lokalsamfunnet. Det viste mangfoldet og samhørighet som er på et sted som Herre. Da når vi ut med evangeliet om Jesus Kristus. Da vi ved avslutningen av kvelden reiste oss og stemte i Herresangen, akkompagnert av trekkspill, kjentes det både rett og riktig.

Det er ikke bare i Herre jeg merker det ønsket dere i menighetene har om å være en lokal kirke som favner alle som bor her i Bamble. Det ser jeg også gode spor av i både Bamble menighet og i Stathelle.

Vi fikk under visitasen også besøke to ulike steder som i generasjoner har vært viktige hus og rom for mennesker i Bamble. Onsdag morgen startet med bønn i Olavskirken i det vakre Mariakapellet som alltid har åpnet for veifarende som trenger en pust i bakken, ro, stillhet og et møte med det hellige. Torsdag fikk vi besøke det vakre gamle bedehuset på Herre. Også et hus som har vært der midt blant folk som et sted der menneskene har kunnet komme med sine liv, lengsler og bønner. To viktige hellige steder i både kirkehistorisk sammenheng, men ikke minst i folks liv.

BROTORGET

På torsdag var biskopen og hans følge på kjøpesenter. Ikke for å shoppe, men for å se på Møtestedet på Brotorget, møte senter-ledelsen og ha et arrangement der.

Visjonen og engasjementet dere har på Brotorget er spennende og flott. Det er ikke den enkleste oppgaven dere har gitt dere i kast med, nemlig at Møteplassen skal være et sted der folk møtes og der de møter kirken. Jeg har sans for slike spennende initiativ. Det kjennes meningsfylt og utfordrende å holde appell midt på Brotorget sammen med Soul Children, blant travle handlende mennesker som stoppet opp og lyttet til ord og ikke minst den flotte sangen.

I forkant av dette arrangementet fikk vi møte både representanter fra ledelsen og vakselskapet på senteret, og vi samtalte om å være en utadrettet kirke og spille på lag med alle gode krefter.

Senterledelsen og representant fra Vakselskapet Nokas gav oss et innblikk i dagliglivet på Brotorget. Samtidig gav de kirken en utfordring om å være mer til stede på Møteplassen. De pekte på at det er stort behov for personer som kan være samtalepartnere og gode medvandrere for mennesker som sliter med ulike ting i livene sine og oppholder seg på senteret. Denne utfordringen bør vi ta. Det ville være flott hvis vi som kirke, ansatte og frivillige, kunne prioritere vårt arbeid og innsats nettopp der hvor folk samles som på et stort kjøpesenter. På den måten får også kirkens diakoni et synlig ansikt.

DIAKONI

Diakonien må alltid være kirkens pulsslag. Det skjer my flott diakonalt arbeid i menighetene, både gjennom ansatte og frivillige. Prester, diakoner og organister besøker jevnlig institusjoner med samtaler og andakter. Selv fikk jeg besøke Herresenteret å se det gode arbeidet som er der. Spesielt imponert ble jeg av alle gode frivillige krefter i bygda som stiller opp med ulike aktiviteter og assistanse.

Under gudstjenesten i dag har sanggruppen fra Simen både gledet og berørt oss. Dette musikkprosjektet som både diakon og andre har engasjert seg i, er et viktig og flott arbeide. Mitt håp er at det kan skaffes ressurser, både økonomiske og menneskelige, så dette kan bli mer enn et avgrenset prosjekt, noe som varer.

BARN OG UNGDOMSARBEID

Mange gode øyeblikk og opplevelser fester seg etter en visitas. Et av dem var fra Bamble menighetshus på onsdag ettermiddag, og avslutning på øvelse med Balluba som vi også var så heldige å få høre i kirka i dag. Vi stod i en stor ring og holdt hverandre i hendene, besteforelder, foreldre, og det aller viktigste barn fra 2-3 år og oppover. Med engasjerte kropp og magene fulle av pizza sang de av full hals. Kvelden ble avsluttet på vanlig vis ved at vi dannet en ring og sammen lyste velsignelsen. Det kjentes meningsfylt å stå i denne ringen. Vi fikk et glimt av kirkens fremtid gjennom det viktige arbeidet som barnekoret Balluba er.

Sammen med andre tiltak, som for eksempel Etter skoletid, som jeg også fikk besøke, er Balluba en del av kirkens trosopplæring. Alle menighetene ønsker å ha et fokus på barn og ungdomsarbeid. Da er en god trosopplæringsplan viktig. Etter å ha hatt prosjektmidler en del år ble alle menighetene i Bamble innfaset i en ny driftsfase i 2012. Det vet jeg har vært utfordrende, men også spennende. Noen tiltak er mer vellykket enn andre. Jeg tror det er viktig å ha et fokus på de tiltakene som kan bli kontinuerlige tiltak og være en del av menighetens naturlige liv. Både dere ansatte og frivillige i trosopplæringen og i barne- og ungdomsarbeidet, gjør en veldig viktig og god innsats.

Konfirmantundervisningen er også en viktig del av kirkens ungdomsarbeid. Dette er et kontinuerlig tiltak som har fulgt vår kirke i mange hundre år. Prester og andre ansatte og frivillig står år etter år i denne oppgaven. Selv om jeg under visitasen ikke fikk møte konfirmanter, merker jeg både blant prestene og menighetsrådene et ønske om at dette er et arbeid dere ønsker å lykkes i, og hvor mye god innsats legges ned.

Det kommer stor ny ungdomsskole på Stathelle. Det betyr både utfordringer og muligheter for menighetene. Jeg vet dere både har ønsker drømmer og tanker om hvordan dere kan satse på ungdomsarbeid. Kanskje dette er et område der dere skal tenke på en fellessatsing og strategi?

BEDRIFTSBESØK

Når jeg er på visitas besøker jeg ofte ulike typer arbeidsplasser og bedrifter. Det gir meg nyttig informasjon og kunnskap, både om den enkelte bedrifts virksomhet, men ikke minst hva de tenker om miljøvern, arbeidsmiljø og sikkerhet. Det er også en anledning til å vise at kirken ønsker å ha et engasjement og interesse for nærmiljø og samfunn. På visitasen denne gang besøkte jeg Ineos i Herre. Vi fikk en spennende innføring i selve produksjonen. Ledelsen viste hvordan de var opptatt av miljøvern midt i en petrokjemisk produksjon. Men ikke minst fikk vi høre om hvordan man i denne virksomheten hele tiden har måtte arbeide med omstillinger, nedbemanninger og usikkerhet. Gjennom møte med tillitsvalgte og ledelse ble det synliggjort hvor viktig en god arbeidsplass er. Arbeidets egenverdi, som ikke minst Luther var opptatt av, nemlig at arbeidet har en egenverdi utover å generere profitt, var til stede i den samtalen vi fikk ha med ledelse og ansatte på Ineos. Vi fikk besøke en arbeidsplass som var bevisst sitt samfunnsansvar over ansatte og miljøet.

Jeg sa noe litt tidligere om gode måltider. Et av dem var altså på Rafnes gård. Her var det søsterbedriften til Ineos, nemlig Inovyn, som var vertskap. I tillegg til å servere hjortefilet og en saus som hadde fått koke i 72 timer, fikk vi servert nyttig informasjon om denne bedriften. De gav oss en innføring i kjerneverdiene de ønsket bedriften skulle være tuftet på. De viktige verdiene var åpenhet, ærlighet, endringsvilje, samarbeid og å ha ambisiøse mål. Dette er verdier jeg tenker vi kan ta med oss inn i alle våre menigheter også her i Bamble, Herre og Stathelle

SAMARBEID:

Dere er tre menigheter, tre ulike menigheter med deres eget særpreg. Men også tre menigheter med mye felles. I dag har dere flere områder dere arbeider sammen på som f.eks innen diakoni og trosopplæring. Dette er samarbeid dere kan fortsette og utvikle og samtidig se om det er flere områder der et samarbeid kan være nyttig og fruktbart. Dessuten handler samarbeid også om hvordan dere internt i stabene kan samarbeide på tvers av tjenestegrupper på en god og ryddig måte, der de ulike tjenestegruppene anerkjennes, samtidig som man ser verdiene i de andres tjeneste. Samarbeid handler ikke minst om samarbeid mellom råd og frivillige og de ansatte.

En forutsetning for at samarbeid skal fungere finner vi i et annet av målene til Inovyn, nemlig åpenhet og ærlighet. Åpenhet og ærlighet er selve fundamentet for alt samarbeid.

AMBIØSE MÅL:

En annen av disse før nevnte verdiene som jeg har lyst til å nevne er å ha ambisiøse mål. I møte med ansatte og frivillige har det slått meg under denne visitasen at dere ønsker at ting skal skje i menighetene. I presteskap og blant fellesrådsansatte, i råd og utvalg merker jeg en brann og iver som lover godt. Derfor tror jeg at å sette seg ambisiøse mål er en verdi dere vil kunne identifisere dere med. Det må ikke være mål om å skulle klare alt, men noen få konkrete mål å strekke seg etter.

OPPSUMMERING OG UTFORDRING:

En visitas er ikke over når jeg drar: Det er på en måte nå det begynner. Håpet er at våre dager sammen har støttet de gode prosessene hos dere og satt i gang nye. En menighet må alltid være i bevegelse. Det blir prostens oppgave å følge opp visitasen huse dere de neste årene.

1. Det drives mye godt arbeid i samarbeid med skolene. Prestene og organistene arrangerer skolegudstjenester i forbindelse med jul og andre høytider. Det er samarbeid med kulturkontoret om Kirkesafari og det er ulike julevandringar, også i barnehagene. Jeg oppfordrer menighetene i Bamble, Herre og Stathelle til å utarbeide faste skole-kirkeplaner med de enkelte skolene for å sikre og utvikle dette samarbeidet videre.

2. Det bør arbeides med å forbedre kontorforholdene for de tilsatte. I samarbeid med kommunen oppfordrer jeg fellesrådet, de ansatte og menighetsrådene til å finne de beste løsninger for at både de fysiske forholdene på kontoret forbedres, og at organisering av kontorløsningen blir slik at de ansatte på en best mulig måte kan serve de frivillige.
3. Møteplassen på Brotorget er en mulighet for alle menigheten til å være til stede som kirke. Senterets ledelse har forventning og ønske om et større kirkelige nærvær. Dette er en fantastisk mulighet til å nå mennesker med kirkens budskap og nestekjærlighet. Jeg oppfordrer dere til å ha dette som et satsingsområde i tiden fremover.
4. Samarbeid på tvers av soknegrensene og menighetsrådene har vært et tema som har vært nevnt under denne visitasen. Jeg oppfordrer dere til å arbeide videre med samarbeid menighetene imellom med to spørsmål som utgangspunkt:
 - a. Hvordan kan vi som kirke nå lengre ut så flere kan komme til tro?
 - b. Hva er best bruk av ressursene?Jeg har konkret pekt på ungdomsarbeid som et mulig område å se nærmere på når det gjelder samarbeid.
5. Samarbeid handler også om samarbeid mellom ansatte og de frivillige og internt i stabene. Med ærlighet og åpenhet som rettesnor, oppmuntrer og oppfordrer jeg dere til å ha fokus på dette også fremover.

AVSLUTNING:

Takk for inspirerende og flotte dager sammen med dere. Jeg reiser herfra med håp og forventning om det som ligger foran dere som menigheter i Bamble, Herre og Stathelle.

Jeg vil tilslutt hilse dere med Paulus ord til menigheten i Tessaloniki;

«Vi takker alltid Gud for dere alle når vi husker på dere i våre bønner. For Gud og Fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp til vår Herre Jesus Kristus (1.Tess.1.2-3)

Agder og Telemark bispestol 25.november 2018
Stein Reinertsen, biskop